



**Otvoreno pismo ministrima kulture uoči
Vijeća za obrazovanje, mlade, kulturu i sport 12. i 13. svibnja 2025.**

Bruxelles, 6. svibnja 2025.

Poštovani ministri,

obraćamo vam se u ime koalicije organizacija koje predstavljaju kolektivni glas stotina tisuća pisaca, prevoditelja, novinara, izvođača, skladatelja, tekstopisaca, filmskih redatelja, scenarista, vizualnih umjetnika, kao i drugih umjetnika i radnika u kreativnim industrijama.

Dana 13. svibnja, ministri država članica EU-a zaduženi za kulturne politike sastat će se u Bruxellesu na sastanku Vijeća za obrazovanje, mlade, kulturu i sport. Uoči tog sastanka Španjolska i Portugal pozvali su na raspravu o vrijednosti kulturnog i kreativnog sektora u razvoju umjetne inteligencije, s naglaskom na važnosti zaštite autorskih i srodnih prava, kao i osiguravanja transparentnosti u okviru Kodeksa prakse za umjetnu inteligenciju opće namjene (GPAI) u okviru Akta o umjetnoj inteligenciji. Posebno su pozvali na reviziju trenutnog kodeksa kako bi:

- a) odražavao temeljna načela Akta o umjetnoj inteligenciji i štitio temeljna prava u EU-u, uključujući autorska prava, te
- b) pružio „autorima, umjetnicima, izvođačima i nositeljima prava jasne, snažne i dostupne alate za ostvarivanje i provedbu svojih prava, uz priznavanje njihove ključne uloge u treniranju i razvoju AI sustava.”¹

Naše organizacije snažno podržavaju stav Španjolske i Portugala. Učinkovite obveze transparentnosti, kao i poštivanje zakona o autorskom pravu (i u Kodeksu prakse i u predlošku), ključni su da bi se ostalo vjerno duhu Akta o umjetnoj inteligenciji te da bi se potaknuo razvoj etičkog i odgovornog ekosustava UI-ja u našim sektorima.

Uoči donošenja strategije za umjetnu inteligenciju u kulturnim i kreativnim sektorima te inicijative „Kulturni kompas” koju je najavila Europska komisija, **potreban nam je i**

demokratski dijalog o učinku generativne umjetne inteligencije na ljudsku kreativnost te na kulturni i kreativni sektor u cjelini. Danas se generativni modeli UI-ja treniraju bez ikakve transparentnosti o djelima i osobnim podacima naših članova, koji su s interneta prikupljeni i kopirani bez ikakvog odobrenja i bez ikakve naknade za stvaraocce koje predstavljamo. Sadržaj koji je manipuliran putem umjetne inteligencije također predstavlja značajnu prijetnju europskim vrijednostima, uključujući demokraciju i kulturnu raznolikost, kao i ugledu i moralnim pravima naših članova, te povjerenju građana u istinitost digitalnog sadržaja. Kako se primjena generativne umjetne inteligencije ubrzano širi, ove višeslojne izazove potrebno je riješiti na razini cijele EU.

Do sada je EU pristupao UI-ju primarno s aspekta inovacija i konkurentnosti, dok se Vijeće EU-a dotaknulo pojedinih aspekata njegova utjecaja na obrazovanje, osposobljavanje i autorska prava. **Ministri kulture EU-a sad imaju ključnu ulogu, jer je krajnje vrijeme da Europska unija počne ozbiljno razmatrati specifične učinke umjetne inteligencije na europsku kulturnu raznolikost i umjetničku slobodu – temelje europskih vrijednosti i ključne stupove dobro funkcionalne demokracije.**

¹ [Pismo španjolskog ministra kulture](#)

Popis potpisnika

CEATL (Europski savez književnopravodilačkih udruga) osnovan je 1993. kao platforma na kojoj udruge književnih prevoditelja iz različitih europskih zemalja mogu razmjenjivati mišljenja i informacije te udružiti snage u svrhu poboljšanja statusa i radnih uvjeta prevoditelja. Danas okuplja 36 udruga članica iz 27 europskih zemalja, koje predstavljaju oko 10.000 pojedinačnih književnih prevoditelja.

Web: www.ceatl.eu

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **65913704675-82**

ECSA (Europski savez skladatelja i tekstopisaca) predstavlja više od 30.000 profesionalnih skladatelja i tekstopisaca u 29 europskih zemalja. S 59 organizacija članica diljem Europe, Savez zastupa interese glazbenih stvaraoca u području umjetničke i klasične glazbe (suvremene), filmske i audiovizualne glazbe te popularne glazbe.

Web: www.composeralliance.org

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **71423433087-91**

EFJ (Europska federacija novinara) najveća je organizacija novinara u Europi, koja predstavlja više od 320.000 novinara u 73 novinarske organizacije iz 45 zemalja. EFJ je priznat od strane Europske unije i Vijeća Europe kao reprezentativni glas novinara u Europi. Također je član Europske konfederacije sindikata (ETUC).

Web: www.europeanjournalists.com

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **27471236588-39**

EGAIR (Europska udruga za regulaciju umjetne inteligencije) je mreža kreativaca i udruga iz cijele Europe koja lobira za zaštitu umjetničkih djela i podataka umjetnika od kompanija koje razvijaju UI. Izvorno ju je osnovao MeFu, talijanska udruga autora stripova, a danas EGAIR predstavlja više od 20.000 kreativaca, umjetnika i udruga.

Web: www.egair.eu

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **385629348610-21**

EWC (Europsko vijeće pisaca) najveća je svjetska federacija koja isključivo predstavlja autore iz književnog sektora, a čini je 50 nacionalnih profesionalnih udruga pisaca i književnih prevoditelja iz 32 zemlje. Članice EWC-a okupljaju više od 220.000 profesionalnih autora koji pišu i objavljuju na 35 jezika.

Web: <https://europeanwriterscouncil.eu>

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **56788289570-24**

FERA (Federacija europskih filmskih i televizijskih redatelja) zastupa filmske i televizijske redatelje na europskoj razini, koja okuplja 48 udruga redatelja iz 35 zemalja. Osnovana 1980. godine, FERA zastupa više od 20.000 europskih redatelja, promičući njihove kulturne, kreativne i gospodarske interese.

Web: <https://screendirectors.eu>

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **29280842236-21**

FIA (Međunarodna federacija glumaca) globalna je sindikalna federacija koja predstavlja sindikate, cehove i profesionalne udruge izvođača iz oko 70 zemalja. U umreženom svijetu sadržaja i zabave, FIA se zalaže za poštena socijalna, ekonomska i moralna prava audiovizualnih izvođača koji rade u svim snimljenim medijima i kazalištu uživo.

Web: www.fia-actors.com

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: **24070646198-51**

FIM (Međunarodna federacija glazbenika) jedino je globalno tijelo koje predstavlja profesionalne glazbenike i njihove sindikate, s članovima u oko 65 zemalja svijeta. Osnovan 1948. godine, FIM ima status nevladine organizacije priznat od strane različitih međunarodnih institucija, uključujući ILO, WIPO, UNESCO, Europsku komisiju, Europski parlament i Vijeće Europe.

Web: <https://www.fim-musicians.org>

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: 01953872943-65

FSE (Federacija scenarista Europe) mreža je nacionalnih i regionalnih udruga, cehova i sindikata scenarista u Europi, osnovana u lipnju 2001. godine. Okuplja 25 organizacija iz 19 zemalja i predstavlja više od 7.000 scenarista u Europi.

Web: www.federationscreenwriters.eu

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: 642670217507-74

IAO (Međunarodna organizacija izvođača) krovna je udruga nacionalnih organizacija koje se zalažu za prava i interese istaknutih izvođača u glazbenoj industriji. Ključna područja interesa uključuju transparentnost, zaštitu prava intelektualnog vlasništva i poštenu raspodjelu vrijednosti koju umjetnički rad stvara.

Web: www.iaomusic.org

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: 490166825799-90

IFJ (Međunarodna federacija novinara) najveća je svjetska organizacija novinara, koja predstavlja 600.000 medijskih profesionalaca iz 187 sindikata i udruga u više od 140 zemalja.

Web: www.ifj.org

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: 999725935832-94

UNI MEI - UNI - Mediji, zabava i umjetnost okuplja više od 140 sindikata i cehova koji se bore za poboljšanje uvjeta rada i ostvarenje prava više od 500.000 kreativaca, tehničara i pomoćnih radnika. Zajedno rade na poštenoj, uključivoj, ravnopravnoj i održivoj globalnoj industriji zabave te pravednoj tranziciji.

Web: www.uniglobalunion.org

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: 605859248462-93

UVA (Ujedinjeni glasovni glumci) globalna je koalicija cehova, udruga i sindikata glasovnih glumaca koja se zalaže za zaštitu i očuvanje umjetnosti stvaranja, posebice putem ljudskog glasa. U koaliciji sudjeluju istaknute udruge iz EU-a (Francuska, Španjolska, Italija, Njemačka, Austrija, Belgija i Poljska), kao i organizacije iz Švicarske, Turske, SAD-a, Afrike i Južne Amerike.

Web: www.unitedvoiceartists.com

Ident. br. Registra transparentnosti EU-a: 810100650765-18

(prev. Mišo Grundler)